

УДК 378:073.187

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(8-1\)-21](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(8-1)-21)

ДОКУМЕНТАЛЬНІСТЬ ЯК ХУДОЖНІЙ ПРИЙОМ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТЕАТРИ

Василь Андрійцьо¹ , Наталія Орешнікова¹ , Кирил Душин¹

¹ Комунальний заклад вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, м. Ужгород, Україна

Надійшла до редакції / Received: 3.02.2026 Схвалено до друку / Accepted: 19.03.2026

Анотація

У статті досліджено специфіку документальності як художнього прийому у сучасному українському театрі в умовах суспільних трансформацій та воєнної реальності. Проаналізовано особливості розвитку документального театру як форми сценічного мистецтва, що базується на використанні реальних подій, свідчень очевидців, інтерв'ю, архівних матеріалів та вербатім-технік. Обґрунтовано, що в умовах повномасштабної війни документальний театр набуває особливої актуальності як інструмент фіксації колективної пам'яті, осмислення травматичного досвіду та формування національної ідентичності.

Розглянуто основні етапи становлення документального театру в Україні та визначено його зв'язок із сучасними культурними процесами, зокрема переходом від постмодерної умовності до метамодерної емоційної відкритості та прямого художнього свідчення. Висвітлено роль незалежних театральних платформ і проєктів, які працюють із документальними формами, поєднуючи сценічну дію з публічними дискусіями та соціальною рефлексією. Значну увагу приділено аналізу діяльності таких театрів, як PostPlay Театр, Театр переселенця, Дикий театр та інших мистецьких ініціатив, що активно інтегрують документальні практики у сучасний культурний простір.

У статті охарактеризовано ключові художні прийоми документальності: вербатім, сценічну реконструкцію реальних подій, тілесну документальність, використання мультимедійних технологій та інтеграцію автентичного матеріалу у традиційний театр. Доведено, що документальність у сучасному українському театрі виходить за межі механічного відтворення фактів і постає як складний процес художньої трансформації документального матеріалу. Визначено основні етапи цього процесу: відбір і фіксація свідчень, драматургічний монтаж, перформативна інтерпретація, сценічна медіація та формування ефекту достовірності у глядацькому сприйнятті.

Зроблено висновок, що документальний театр в Україні виконує не лише естетичну, а й соціальну, просвітницьку та терапевтичну функції, формуючи простір суспільного діалогу, критичного осмислення реальності та культурної пам'яті...

Ключові слова: документальний театр, документальність, художній текст, документальний поворот, художня інтерпретація, смисловий простір

UDC 378:073.187

[https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026\(8-1\)-21](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2026(8-1)-21)

DOCUMENTARY STYLE AS AN ARTISTIC DEVICE IN CONTEMPORARY UKRAINIAN THEATRE

Vasyl Andriytsio ¹ , Nataliya Oreshnikova ¹ , Kirill Dushin ¹ ¹ The Academy of Culture and Arts, a municipal higher education institution of the Transcarpathian Regional Council, Uzhhorod, Ukraine

Abstract

The article explores the specifics of documentary as an artistic technique in modern Ukrainian theater in the context of social transformations and wartime reality. It analyzes the features of the development of documentary theater as a form of performing art, based on the use of real events, eyewitness accounts, interviews, archival materials, and verbatim techniques. It is argued that in the context of a full-scale war, documentary theater becomes particularly relevant as a tool for recording collective memory, understanding traumatic experience, and forming national identity.

The main stages of the formation of documentary theater in Ukraine are considered and its connection with modern cultural processes is determined, in particular, the transition from postmodern convention to metamodern emotional openness and direct artistic testimony. The role of independent theater platforms and projects that work with documentary forms, combining stage action with public discussions and social reflection, is highlighted. Considerable attention is paid to the analysis of the activities of such theaters as PostPlay Theater, Theater of the Immigrant, Wild Theater and other artistic initiatives that actively integrate documentary practices into the modern cultural space.

The article characterizes the key artistic techniques of documentary: verbatim, stage reconstruction of real events, bodily documentary, the use of multimedia technologies and the integration of authentic material into traditional theater. It is proven that documentary in modern Ukrainian theater goes beyond the mechanical reproduction of facts and appears as a complex process of artistic transformation of documentary material. The main stages of this process are identified: selection and fixation of testimonies, dramaturgical montage, performative interpretation, stage mediation and the formation of the effect of authenticity in the audience's perception.

It is concluded that documentary theater in Ukraine performs not only aesthetic, but also social, educational and therapeutic functions, forming a space for social dialogue, critical reflection on reality and cultural memory..

Keywords: documentary theater, documentary, artistic text, documentary turn, artistic interpretation, semantic space

Постановка наукової проблеми.

Повномасштабна збройна агресія проти України актуалізувала питання активного утвердження національної ідентичності перед загрозою її знищення, чим спричинила глибокі зміни в мистецькому середовищі, перш за все – у сучасному українському театрі, який завдяки безпосередній емоційній комунікації з аудиторією виявився найбільш гнучким до викликів часу та нових соціокультурних потреб, внаслідок яких на зміну багаторівневим алегоріям та надмірній художній умовності прийшла потреба у граничній щирості та прямому художньому свідченні.

У контексті формування нової культурної парадигми, яку дедалі частіше пов'язують із метамодернізмом, спостерігається відхід від постмодерної іронії, дистанції та надмірної умовності на користь емоційної відкритості та безпосереднього художнього висловлювання. Це проявляється у зміні художньої мови театру: на зміну багаторівневим алегоріям та надлишковим метафорам приходять прагнення до граничної правдивості та прямого свідчення через використання описів очевидців, вербатім-технік та інших форм роботи з реальним матеріалом.

У сучасних умовах українське театральне мистецтво сприяє формуванню нових моделей

взаємодії між актором і глядачем, набуває функції фіксації воєнних подій і травматичного досвіду, стаючи важливим інструментом збереження колективної пам'яті та утвердження національної ідентичності через художні практики. Водночас театральні інституції, продовжуючи свою діяльність навіть в умовах небезпеки, набувають значення важливих моральних і культурних орієнтирів. Їх діяльність апіорі виходить за межі мистецької сфери, набуваючи рис громадянського спротиву та соціальної відповідальності. Дослідження документальності як художнього прийому в сучасному українському театрі є своєчасним і необхідним для розуміння тенденцій розвитку сценічного мистецтва у контексті метамодерної культурної парадигми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Документальний театр є явищем сучасним, у дослідженнях сучасних науковців визначається місце документального театру в соціокультурній діяльності суспільства. П. Кутуєв вважає, що модернізація культурної діяльності передбачає оновлення бачення різноманітних суспільних подій крізь акторську майстерність (Кутуєв, 2016). В. Ільків, О. Заблоцька, Є. Олійник наголошують на необхідності існування документального театру та його мистецької присутності у всіх політичних та суспільних процесах Олійник). М. Щур використовує театр як свідка воєнних подій, який допомагає пережити страшні події, показати зі сцени або прямо в глядацькому залі, як саме люди опановують емоції, почуття, думки (Щур). Дослідження М. Крипчук, Г. Сухомлин, А. Чорнойван додатково фокусуються на феномені документального повороту в українському мистецтві, де художній текст бере на себе функцію історичного свідчення та засобу збереження національної ідентичності в умовах тотального відчуження (Сухомлин, Цивата, Чорнойван, 2024).

Мета статті є визначення специфіки документальності як художнього прийому у сучасному українському театрі.

Виклад основного матеріалу. Концепція документального театру презентована результатами співпраці німецького режисера Е.Піскатора з Б.Брехтом у 1920-х роках ХХст. Автори вперше розгорнули смисл поняття документального театру, вважаючи його появу реакцією на традиційний театр, що став символом буржуазного суспільства. Особливу актуальність документальний театр ХХ ст. отримав у зв'язку із

зростанням впливу ЗМІ на суспільну свідомість: повідомлення про політичні й соціальні події стали доступнішими, що збільшило зацікавленість глядачів у розумінні реальних нагальних проблем.

Документальний театр (лат. «verbatim») став популярним напрямком у театральному мистецтві на зламі ХХ-ХХІ століть завдяки специфічній спрямованості на відображення реальних проблем суспільства, виявлення гострих політичних або соціальних питань, формування свідомості глядачів «тут і зараз». У документальному театрі сюжет і персонажі ґрунтуються на реальних подіях, свідченнях або інших документальних матеріалах. Театральна документалістика часто використовує специфічні форми для цілеспрямованої передачі документальних фактів: вербатім, документальні вистави, інтерв'ю, свідчення та ін. Важливим дослідженням в цьому напрямку, заснованим на результатах практичних занять зі студентами театральних студій, стала робота американського професора та вченого з сучасного мистецтва Г. Фішера Девсона, де автор наводить основні визначення та характеристики документального театру як сучасного явища, що розвинулось у другій половині ХХ століття.

Наприкінці ХХ ст. в Україні пошуковий театр сприяв переосмисленню перформативних практик і руйнуванню традиційних форм. Відмова від жорсткої прив'язаності до літературного тексту «очистила» театр від надмірних обмежень і відкрила шлях до вільнішого висловлювання. Як зазначає А. Липківська, у сучасному театрі «режисер уже не перетягує п'єсу на свою власну територію, натомість розгортає власне висловлювання на території п'єси» (Паві, 2006).

Це підготувало ґрунт для документального театру, де текст часто не є художнім твором, а складається з «прямої мови очевидців», документів і хронік. Відтак літературна основа стає вторинною, а на перший план виходить дія, присутність виконавця та реальний досвід. У таких постановках нерідко беруть участь непрофесійні актори - свідки подій, а вистави можуть відбуватися поза традиційною сценою. Визначений простір стає платформою зустрічі реальних історій і глядача, який залучається до рефлексії та співучасті. Показовим прикладом є PostPlay Театр як «перший український андеграундний театр», що працює з «незручними» темами та формує простір

публічного діалогу, де після вистав відбуваються дискусії: «Ми розуміємо, що жоден мистецький акт не здатен змінити світ, проте сподіваємось, що світогляд окремої людини може бути змінений. Тематика вистав – від політичних до гендерно-чутливих, кожен зможе знайти близьке для нього» (PostPlay Театр – справжній театральний андеграунд). Експериментальний театр «ГаРмИдЕр» також активно реагує на сучасні виклики, хоча стикається з фінансовими труднощами.

Першою документальною виставою в Україні вважають «Одиночність» В. Гориславця (2007). Подальшому розвитку сприяли фестивалі («Тиждень актуальної п'єси», «Документ»), діяльність Театру.doc та вплив Royal Court. З'являються міські проекти («Доміно на їдиш», «Місто на Че», «Внутрішній Славутич») і нові формати, як-от перформанс-екскурсія «Справа Менделя Бейліса», створена за участі Д. Ветцеля.

Сучасна режисерка Г. Джикаєва наголошує на суспільній позиції документального театру, вираженням якої є форма колективного осмислення – практика обговорень після вистав, дискусії, під час яких глядачі та актори обмінюються своїми враженнями та особистими спостереженнями щодо побаченого на сцені. Цей вид взаємодії дозволяє різним людям спілкуватися один з одним та разом розуміти суспільні процеси, знаходити в них власну ідентичність. За словами режисерки, «традиційний театр заохочує емоційні реакції та почуття глядачів, тоді як документальний театр спрямований на розвиток громадянської свідомості та критичного мислення» (Джикаєва).

Військовий стан та його наслідки спричинили формування окремого напрямку документального театру – «Театру переселенця», де реальні люди стають виконавцями власних історій. За Г. Женосом, театр тут виступає соціальним і терапевтичним інструментом. Проекти «Миколаївка», «Де Схід?» «УЖіК» демонструють досвід втрати і водночас можливість нового початку. Спільною метою таких практик можна назвати відкриття глибинних прихованих почуттів, жадання повернення свободи, співрозуміння та співучасті.

Незалежні українські театри, активно експериментуючи із формами (site-specific, онлайн-театр «Театр Між Трьох Колон»), розвивають документальні практики, поєднуючи вистави з обговореннями та залученням

непрофесійних учасників. Показовими можна назвати регіональні ініціативи: «Прекрасні Квіти» (Харків), «Драма.UA» (Львів), «Запорізька нова драма», «Театр Сучасного Діалогу» (Полтава) та інші.

Термінологія документального театру представляє собою складний та розмаїтий набір понять, що постійно розвивається для все більш детального відображення специфіки цього прояву сучасної театральної діяльності. Документальний театр використовує реальні факти, свідчення та матеріали, щоб створити виставу із осмисленням актуальних і гострих аспектів життя суспільства, історії або конкретних подій. Такі терміни, як «монолог», «реконструкція», «монтаж», «документальне джерело», «факт», «інтерв'ю», «інсценізація», «автентичність», «вербальне повідомлення», «документальна п'єса», «метатеатральність» та багато інших використовуються для опису та розуміння специфіки документального театру. Так, «вербатім» є технікою створення документальної п'єси чи вистави на основі прямих цитат, записаних без будь-яких змін, «експериментальний театр» – напрям документального театру, що використовує нетрадиційні методи вистави, щоб нагадати аудиторії про реальність; «свідоцький театр» – форма документального театру, яка створює виставу на основі свідчень очевидців, хронік та документів. Термінологія сприяє аналізу, критиці та розвитку документального театру, дозволяючи театрам та глядачам краще розуміти його особливості та вплив на глядачів, суспільство, реальний світ в цілому (Паві, 2006).

Сучасні українські дослідники, вивчаючи історію українського театру, доходять висновку про динаміку мистецьких та економічних перетворень в українському театрі від проголошення країною незалежності 1991 року, окремо зосередившись на періоді 2014–2018 рр., а також наголошуючи на «принциповому розширенні репертуарного і жанрового діапазону театру». Дослідження фіксують, що документальний театр – це сучасна форма театрального мистецтва та водночас – важливий культурний феномен, тісно пов'язаний з еволюцією театральних тенденцій та загальним розвитком суспільства, що відображає соціально-політичні реалії свого часу (Васильєв, 2018).

Документальний театр визначається як форма театрального мистецтва, що базується на

використанні реальних подій, історій та свідчень, які відображаються на сцені. Основними принципами документального театру є автентичність, об'єктивність та відображення реальності без вигадок та переключень. Театральні колективи, режисери та драматурги через постійний експеримент та пошук нових способів висловлення фактів та історій на сцені значно посилили тісний взаємозв'язок між двома формами театру – класичним та документальним. У документальному театрі можуть використовуватися традиційні театральні методи (акторська гра, музика, світлові ефекти та ін.) для кращого передання нарративу. З іншого боку, традиційний театр осмислює та використовує документальні елементи для створення більш реалістичних та змістовних вистав.

Як зазначає О. Апчел, елементи та художні прийоми документального театру існували протягом всієї історії театральної практики. Основними причинами їх виникнення були соціальне невдоволення існуючою державно-політичною системою, потреба у оновленні театральної мови для спілкування з глядачем, потреба у фіксації найважливіших подій сучасності, створення альтернативної реальності для театру, актора або драматичного твору, виявлення інтересу до екстремального стану людини на сцені, відмова від великої форми і зосередження на мінімалізації мистецтва, здійснення пошук у органічного акторського виконання, проведення режисерських експериментів зі встановленням контакту з публікою тощо (Апчел, 2011).

Театральне світосприйняття через документалістику має свої особливості відображення навколишньої дійсності, адже документальний театр зосереджується на відтворенні реальних історій та подій, а також висвітленні соціальних, політичних та емоційних аспектів життя. Відображення навколишньої дійсності та внутрішніх станів у документальному театрі може бути спрощеними або ускладненими в залежності від культурного контексту, політичної обстановки та інших факторів; документальний театр допомагає аудиторії отримати новий погляд на події та явища, що відбуваються у суспільстві, і сприяє активному обговоренню та рефлексії.

У сучасному культурному просторі України документальний театр функціонує як інструмент фіксації та осмислення колективного досвіду

війни, забезпечує оперативне художнє реагування на гострі події фактичної реальності, формує емоційно насичений простір співпереживання, сприяє суспільному діалогу і рефлексії в часи радикальної історичної турбулентності.

Важливим аспектом є також його роль у протидії інформаційним маніпуляціям: у контексті гібридної війни документальний театр формує певні острівці правди, що протистоять пропаганді через персоналізовані історії та автентичні голоси. Такий підхід корелює з практиками вербатім-театру, де першорядним є збереження достовірності висловлювання. Через сценічну репрезентацію реальних подій та людських історій він сприяє конструюванню спільного нарративу, допомагаючи індивідам і спільнотам осмислити травматичний досвід. У цьому сенсі він виконує функцію культурної терапії, актуалізує питання національної ідентичності та культурної пам'яті, а також активно інтегрується у освітні та соціальні проекти, сприяючи розвитку критичного мислення, емпатії та відповідальності за колективну пам'ять (Сидоренко, 2006).

Сформовані у межах документального театру принципи роботи з фактом (опора на реальні свідчення, монтаж автентичного матеріалу, етика достовірності та перформативна присутність) поступово трансформуються в універсальні художні інструменти, елементи документальності природньо інтегруються в традиційний театр, збагачуючи його виражальні засоби: поряд із вигаданою драматургією з'являються фрагменти реальних текстів, інтонації живого мовлення, фактичні контексти, що підсилюють ефект правдивості та актуалізують сценічну дію в координатах сучасного досвіду. Документальність як художній прийом у сучасному українському театрі одночасно відтворює реальність та формує цілісну естетико-перформативну стратегію, яка з'єднує факт та художню інтерпретацію. В умовах війни та суспільних трансформацій стратегія синтезу забезпечує безпосередній зв'язок сцени з актуальним досвідом.

У сучасному українському театрі документальність реалізується через низку художніх прийомів. Передусім це вербатім – використання дослівно зафіксованих свідчень очевидців (інтерв'ю, щоденники, листування). Така практика споріднена з вербатім-театром і передбачає мінімальне втручання драматурга в текст. В українському контексті цей прийом

активно використовується (наприклад, вистава «Маріупольська драма», поставлена Донецьким академічним обласним драматичним театром (м. Маріуполь) після релокації в Ужгород, базується на документальних спогадах акторів, які пережили блокаду та бомбардування театру; проекти «Клас акторської майстерності» чи «Мій дім» поєднують документальний матеріал із елементами перформансу, створюючи ефект безпосередньої присутності).

Другий важливий прийом – сценічна реконструкція реальних подій на основі документів (судових справ, журналістських розслідувань, архівів). У цьому напрямі показовою є діяльність Дикого театру (м.Київ), який звертається до соціально гострих тем і часто інтегрує документальні матеріали у драматургічну тканину вистав, надає достовірним матеріальним фактам статус динамічного елемента сценічної дії.

Тілесна документальність як художній прийом передання фізичного досвіду (жести, інтонації, поведінкові моделі реальних людей) також широко інтегрується у традиційний театр, зближує документальний театр із перформансом і актуалізує проблему «присутності» як носія правди.

Окрему групу становлять проекти, що поєднують документальність із мультимедійними технологіями (відеосвідчення, аудіозаписи, цифрові архіви). Такий підхід розширює межі театрального простору і також наближає його до перформативних практик. Наприклад, платформа PostPlay Театр активно працює з документальними текстами нової драми, інтегруючи їх у міждисциплінарні формати.

Найважливішим у реаліях сучасного українського театру є новий погляд на документальність, який розширює смисли механічного копіювання реальності («перенесення факту на сцену») та передбачає художній відбір, монтаж і композицію матеріалу, формуючи новий смисловий простір, поєднуючи фактичну достовірність з емоційною та естетичною виразністю. Таке складне завдання обумовлює формування механізму перетворення документального у документальність у процесі художньої трансформації первинного матеріалу (свідчення, інтерв'ю, архіви) в естетичну форму з новим смислом, і документальність у цьому сенсі

не презентує певних властивостей матеріалу, а є результатом роботи з ним.

Художня трансформація передбачає декілька етапів розгортання. На першому етапі відбувається відбір і фіксація документального матеріалу. Це можуть бути усні історії, тексти, відео, звукові записи, що пов'язані з актуальним досвідом (зокрема в контексті повномасштабного вторгнення агресора в Україну). Характерною особливістю цього етапу – наявність професійної інтерпретації, що здійснюється на рівні вибору теми, респондентів і ракурсу, тобто задає майбутню драматургічну оптику.

Другий етап передбачає драматургічне структурування, монтаж зібраного матеріалу, коли фрагменти комбінуються, зіставляються, іноді скорочуються або ритмізуються, перетворюючи документ на текст, у якому присутні композиція, внутрішній конфлікт, розставлені смислові акценти. Практика вербатім-театру демонструє один із полюсів цього процесу – мінімальне втручання у висловлювання, однак навіть у такому випадку монтаж визначає значення.

Третій етап – це перформативна інтерпретація, «проживання» чужого досвіду актором. З транслюванням інтонацій, пауз, тілесних реакцій виникає феномен сценічної присутності, де документальність формується через поєднання автентичності та акторської техніки, переакцентуються аспекти від того «що сказано» до того, «як це звучить та тілесно проявляється».

Четвертий етап – створення сценічної медіації. Використання світла, простору, відео, звуку створює контекст, у якому документ набуває додаткових значень, може бути підсилений або, навпаки, проблематизований сценічними засобами, «переведений» з площини факту у площину інтерпретації.

Заключним етапом художньої трансформації є остаточне формування документальності як закріплення ефекту достовірності у сприйманні глядача, який співвідносить побачене з власним досвідом, довірою до джерела, емоційною залученістю. У механізмі глядацької рецепції значення та смисл документу переакцентуються з окремого свідчення на завершене художнє явище, в якому достовірність поєднується з естетичною організацією, а реальність – з її інтерпретацією.

Висновки. Сучасний документальний театр в Україні постає як динамічна форма мистецтва, що поєднує естетичну, соціальну, просвітницьку й терапевтичну функції, орієнтуючись на реальність «тут і зараз» та на активний діалог із суспільством. Сформовані у межах документального театру принципи роботи з фактом трансформуються в універсальні художні інструменти, які природньо інтегруються в традиційний театр, збагачуючи його виражальні засоби або формують власну систему

документальності, що визначається послідовним розгортанням елементів документальності на рівні цілісного театрального процесу. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку пов'язані з аналізом сучасних перформативно-документальних практик та розширенням кейсу художніх прийомів та виражальних можливостей документального театру.

Список використаних джерел

- Апчел, О. А. (2011). Документальний театр у театральній культурі пострадянського простору, зокрема сучасної України. *Культура України*, 33, 27–31.
- Джикаєва, Г. (n.d.). Документальний театр як інструмент комунікації між громадянами. Тренінг Галини Джикаєвої. <https://inrespublica.org.ua/bez-kategori-uk/dokumentalnyj-teatr-yak-instrument-komunikatsiyi-mizh-gromadyanamy-trening-galyny-dzhykayevoyi.html>
- Кутуєв, П. В. (2016). Трансформації модерну: інституції, ідеї, ідеології. Видавничий дім «Гельветика».
- Сидоренко, В. (Ред.). (2006). Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття. Інтертехнологія.
- Олійник, Є. (n.d.). Космос документального. <https://bigggidea.com/practices/kosmos-dokumentalnogo/>
- Паві, П. (2006). *Словник театру*. Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка.
- Сухомлин, Г., Цивата, Ю., & Чорнойван, А. (2024). Реалії російсько-української війни в документальному театрі України. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Сценічне мистецтво, 7(1), 87–98. <https://doi.org/10.31866/2616-759X.7.1.2024.301967>
- Васильєв, С. (Ред.). (2018). *Український театр: шлях до себе*. Здобутки. Виклики. Проблеми. Софія.
- Щур, М. (n.d.). Чеський документальний театр про війну на Донбасі. <https://www.radiosvoboda.org/a/29261829.html>
- PostPlay Театр – справжній театральний андеграунд. (n.d.). <https://teatrarium.com/postplay-teatr-andegraund/>.

References

- Apchel, O. A. (2011). Documentary theatre in the theatrical culture of the post-Soviet space, in particular contemporary Ukraine. *Kultura Ukrainy*, 33, 27–31 [in Ukrainian].
- Dzhykaieva, H. (2023). Documentary theatre as a tool of communication between citizens. Training by Halyna Dzhykaieva. URL: <https://inrespublica.org.ua/bez-kategori-uk/dokumentalnyj-teatr-yak-instrument-komunikatsiyi-mizh-gromadyanamy-trening-galyny-dzhykayevoyi.html> [in Ukrainian].
- Kutuiev, P. V. (2016). Transformations of modernity: institutions, ideas, ideologies: a monograph. Kherson: Helvetyka [in Ukrainian].
- Sydorenko, V. (Ed.). (2006). Essays on the history of Ukrainian theatre art of the 20th century. Kyiv: Intertekhnolohiia [in Ukrainian].
- Oliinyk, Ye. (n.d.). The cosmos of the documentary. URL: <https://bigggidea.com/practices/kosmos-dokumentalnogo/> [in Ukrainian].
- Pavi, P. (2006). Dictionary of the theatre. Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU im. I. Franka [in Ukrainian].

- Sukhomlyn, H., Tsyvata, Yu., & Chornoivan, A. (2024).** Realities of the Russian-Ukrainian war in documentary theatre of Ukraine. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriia: Stsenichne mystetstvo*, 7(1), 87-98. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-759X.7.1.2024.301967> [in Ukrainian].
- Vasyliiev, S. (Ed.). (2018).** Ukrainian theatre: the path to itself. Achievements. Challenges. Problems. Kyiv: Sofiia [in Ukrainian].
- Shchur, M. (n.d.).** Czech documentary theatre about the war in Donbas. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29261829.html> [in Ukrainian].
- PostPlay Teatr. (n.d.).** PostPlay Theatre – a true theatrical underground. URL: <https://teatrarium.com/postplay-teatr-andegraund/> [in Ukrainian].

Про авторів

Василь Андрійцо, кандидат мистецтвознавства доцент кафедри мистецьких дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, м. Ужгород, Україна, e-mail: allbestdance@gmail.com

Наталія Орешнікова, викладач кафедри мистецьких дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, м. Ужгород, Україна, e-mail: 70oreshnikova@gmail.com

Кирил Душин, викладач кафедри мистецьких дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, м. Ужгород, Україна, e-mail kirilld@ukr.net

About the Authors

Vasyl Andriytsio, PhD in Art History, Associate Professor at the Department of Art Disciplines, Municipal Higher Education Institution 'Academy of Culture and Arts' of the Transcarpathian Regional Council, Uzhhorod, Ukraine, email: allbestdance@gmail.com

Natalia Oreshnikova, Lecturer at the Department of Art Disciplines, Municipal Higher Education Institution "Academy of Culture and Arts" of the Transcarpathian Regional Council, Uzhhorod, Ukraine, e-mail: 70oreshnikova@gmail.com

Kirill Dushin, Lecturer at the Department of Artistic Disciplines, Municipal Higher Education Institution "Academy of Culture and Arts" of the Transcarpathian Regional Council, Uzhhorod, Ukraine, email: kirilld@ukr.net